

Scrisoare de intenții

Chișinău
24 octombrie 2016

Christine Lagarde
Director Executiv
Fondul Monetar Internațional
700 19th Street, NW
Washington, DC 20431 S.U.A.

Stimată Doamnă Lagarde,

1. Guvernanța slabă în sectorul financiar al Republicii Moldova - problemă rămasă nesoluționată de ani de zile - a făcut posibilă realizarea la sfârșitul anului 2014 o fraudă bancară de proporții, bine orchestrată, care s-a soldat cu costuri economice și sociale majore. Înghețarea bruscă a finanțării concesionale externe care a urmat, de rând cu blocajul în implementarea politicilor ca rezultat al perindării a trei guverne pe parcursul anului trecut, au făcut dificilă reacția la nivel de politici la mediul extern ce deja prezenta un șir de provocări. În acest context, în anul 2015 produsul intern brut s-a contractat în termeni reali cu 0,5 procente, datoria publică și datoria garantată de stat a crescut cu 11 la sută din PIB, cursul de schimb s-a depreciat cu circa 25 la sută, volumul rezervelor internaționale a scăzut cu o treime, fiind necesară o înăsprire substanțială a politicii monetare pentru a preveni o creștere bruscă a inflației. Situația s-a stabilizat în ultimele luni, dar rămâne fragilă. Întreprinderea unor eforturi comune, cu asistența financiară și tehnică a partenerilor noștri internaționali, va fi esențială pentru restabilirea încrederii și asigurarea unei creșteri economice ample și atotcuprinzătoare.
2. Pentru a face față acestor provocări, ne-am asumat angajamentul pentru realizarea unui program complex de reforme economice, care are ca scop ferm consolidarea a guvernantei economice și a transparenței, precum și reducerea riscurilor existente. Realizarea consecventă a unor măsuri de reforme pe termen scurt și mediu va avea drept scop asigurarea siguranței și stabilității sistemului financiar pe termen lung, prin asigurarea transparenței acționariatului, buneii guvernări și gestionării a riscurilor în cadrul băncilor, precum și prin consolidarea resurselor, competențelor și responsabilităților organelor de reglementare și supraveghere. Ne propunem să restabilim capacitatea bugetului de a sprijini atingerea obiectivelor de dezvoltare și obiectivelor sociale, asigurând totodată sustenabilitatea datoriei de stat. Vom consolida baza veniturilor și vom eficientiza cheltuielile, astfel încât economiile la buget să fie direcționate la finanțarea cheltuielilor capitale atât de necesare și a cheltuielilor sociale bine țintite. Ne asumăm angajamentul să soluționăm problema arieratelor acumulate în sectorul energetic prin soluții tarifare transparente și stabilirea tarifelor la niveluri de recuperare a costurilor, totodată asigurând un cadru adecvat de asistență socială pentru protejarea categoriilor vulnerabile ale populației. Depunem eforturi pentru îmbunătățirea mediului de afaceri și vom continua să explorăm posibilitățile existente pentru a demonstra o schimbare de regim în ceea ce privește eforturile de contracarare a corupției, spălării banilor și fraudelor.

3. Vom asigura imediat realizarea unor măsuri-cheie pentru a demonstra angajamentul nostru de a realiza politicile din program și de a atinge obiectivele propuse. Acțiunile prealabile respective, descrise mai jos și enumerate în Tabelul nr. 1, au ca scop soluționarea unor probleme mai vechi din sectorul financiar, nu doar prin modificarea amplă a cadrului legislativ și de reglementare, ci și prin întreprinderea unor acțiuni de intervenție timpurie, care să servească drept demonstrare a renunțării la cultura de supraveghere prea tolerantă. Programul Guvernului se bucură de un larg sprijin politic și eforturile noastre de reforme sunt susținute de majoritatea parlamentară.
4. Solicităm suportul FMI pentru reformele ambițioase necesare atingerii obiectivelor programului. Bazându-ne pe estimările privind necesitățile balanței de plăți, solicităm aprobarea acordului privind susținerea programului nostru economic de către FMI printr-un instrument combinat de creditare, care întrunește mecanismul extins de creditare (ECF) și mecanismul de finanțare extinsă (EFF), pe un termen de 36 luni, în valoare totală de 129,4 milioane de drepturi speciale de tragere (75 procente din cotă). Prima debursare va constitui 26 milioane de drepturi speciale de tragere. O parte din această sumă, și anume echivalentul în monedă națională a achizițiilor Fondului în valoare de 18 milioane de drepturi speciale de tragere, va fi utilizată pentru finanțarea deficitului bugetar.
5. Avem certitudinea, că politicile solide stipulate în Memorandumul anexat cu privire la politicile economice și financiare (MPEF), multe dintre care urmează a fi realizate în avans, vor asigura parcursul hotărât al Republicii Moldova pe calea spre atingerea obiectivelor programului. Totodată, Guvernul Republicii Moldova este gata să întreprindă și măsuri adiționale care ar putea fi necesare pentru implementarea cu succes a programului. Guvernul se va consulta cu FMI cu privire la adoptarea unor astfel de măsuri înainte de a fi revizuite politicile specificate în MPEF, în conformitate cu politicile Fondului privind asemenea consultări. Vom pune la dispoziția Fondului Monetar Internațional informațiile solicitate pentru monitorizarea progresului pe parcursul implementării programului.

Cu respect,

Pavel Filip
Prim-ministru
Guvernul Republicii Moldova

Octavian Calmîc
Viceprim-ministru
Ministru al Economiei

Octavian Armașu
Ministrul Finanțelor
Ministerul Finanțelor

Sergiu Cioclea
Guvernator
Banca Națională a Moldovei

Anexe: Memorandumul cu privire la politicile economice si financiare
Memorandumul Tehnic de Înțelegere

Anexa I: Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare

I. EVOLUȚII MACROECONOMICE ȘI PERSPECTIVE

1. Se înregistrează o creștere economică scăzută, ce nu are o bază largă. Redresarea economică în anul 2016 depinde de restabilirea creșterii în agricultură în a doua jumătate a anului, pe fundalul unui nivel scăzut al remiterilor. Condițiile externe prezintă în continuare o provocare, deoarece creșterea economică în statele parteneri comerciali cheie se revigorează doar marginal. Investițiile, inclusiv cheltuielile capitale ale bugetului – au scăzut din cauza înăspririi condițiilor de finanțare. Consumul privat a manifestat semne de ameliorare în primul trimestru, dar probabil va rămâne modest pe termen scurt din cauza scăderii veniturilor reale și a remiterilor.

2. Inflația descrește și se așteaptă să rămână la un nivel scăzut. Inflația a scăzut brusc în prima jumătate a anului, reflectând reducerea tarifelor la resursele energetice, încetinirea creșterii prețurilor la produsele alimentare pe piața internațională și cererea internă slabă. În a doua jumătate a anului, efectul bazei mari și perspectivele unei recolte mai bune vor contribui la decelerarea în continuare a inflației spre limita inferioară a intervalului țintit de BNM de 5 +/- 1,5 la sută. Relaxarea politicii monetare de la începutul anului și consolidarea treptată a cererii interne ar trebui să ducă pe termen scurt la stabilizarea inflației în intervalul țintă.

3. Deficitul contului curent se reduce, dar se așteaptă o ajustare treptată la norma pe termen mediu, pe măsură ce se va restabili ritmul creșterii economice și se vor observa primele rezultate ale reformelor. În primul trimestru al anului 2016, importul s-a contractat mai mult decât exportul, unul dintre principalii factori fiind scăderea prețurilor la resursele energetice pe piața internațională. Este de așteptat ca această tendință să continue pe parcursul întregului an, ducând la o ameliorare a deficitului comercial și o reducere a deficitului contului curent. În 2017, restabilirea creșterii în agricultură va veni în sprijinul unei redresări mai puternice a exporturilor, temperând accelerarea prognozată a importurilor pe măsura eliminării constrângerilor de finanțare și restabilirii cererii.

II. CADRUL DE POLITICI PENTRU 2016-2017

A. Politicile din sectorul financiar

4. Obiectivul final al politicilor din sectorul financiar în următoarele 18 luni este de a proteja stabilitatea financiară pe termen lung prin asigurarea prezenței unui sistem de instituții financiare robuste care activează într-un mediu puternic de reglementare și supraveghere. Atingerea acestui obiectiv le va permite băncilor să iasă din regimul de supraveghere specială și să-și recapete funcția de creditare a sectoarelor productive, deblocând astfel o creștere economică mai consistentă. În acest scop, vor fi întreprinse eforturi pe patru fronturi:

- i. vom lua măsuri ferme pentru a elimina încălcările reglementărilor bancare, identificate în cadrul controalelor tematice și controalelor la oficiile băncilor, în vederea îmbunătățirii guvernantei interne și gestionării riscurilor în activitatea bancară;
- ii. vom consolida atribuțiile Băncii Naționale a Moldovei (BNM) și capacitatea BNM de a identifica beneficiarii efectivi finali ai băncilor și schemele de creditare între părțile afiliate, pentru a asigura transparența acționariatului în toate instituțiile bancare din sistem până la sfârșitul lunii iunie a anului 2017;
- iii. vom consolida cadrul de reglementare, supraveghere și rezoluție, în conformitate cu standardele internaționale; și
- iv. vom fi îmbunătăți guvernanta BNM, prin numirea în funcție a membrilor Consiliului de Administrație, Comitetului de Supraveghere și Comitetului de Audit și prin consolidarea resurselor umane și capacității operaționale.

Măsurile necesare pentru eliminarea încălcărilor reglementărilor bancare, identificate în cadrul auditurilor externe speciale efectuate în anul 2015 și controalelor la oficiile băncilor efectuate în 2016 și 2017.

5. **Au fost luate măsuri în privința acționarilor ce dețin în total 42 la sută din acțiunile B.C. "Moldova-Agroindbank" S.A. care acționau în mod concertat, încălcând prevederile Legii Instituțiilor Financiare.** Acțiunile respective au fost anulate în martie 2016 și iunie 2016, iar la 28 septembrie 2016 trezoreria B.C. "Moldova-Agroindbank" S.A. va pune în vânzare același număr de acțiuni nou emise. Toți potențialii acționari noi semnificativi (cu cote mai mari de 1 la sută în capitalul social al băncii) vor fi supuși verificării, pentru a determina corespunderea lor condițiilor de onorabilitate și competență, în conformitate cu prevederile Legii Instituțiilor Financiare și reglementărilor BNM.
6. **Vom lua măsurile necesare pentru a asigura funcționalitatea consiliului de supraveghere al B.C. "Victoriabank" S.A. (acțiune prealabilă).** Un pas important pentru îmbunătățirea guvernantei va consta în restabilirea funcționalității Consiliului de Supraveghere, al cărui rol este de a supraveghea, elabora și pune în aplicare politicile băncii și de a numi în funcție membrii Comitetului de Conducere al băncii. În acest scop: (i) vom urma cele mai bune practici internaționale pentru a verifica, în ce măsură cei trei membri ai Consiliului de Supraveghere numiți recent în funcție corespund condițiilor de onorabilitate și competență, (ii) odată cu asigurarea funcționalității Consiliului de Supraveghere, se va solicita convocarea ședinței Consiliului de Supraveghere, pentru a aborda în sfârșit subiectele ce stau de mai mult timp pe agendă – cum ar fi aprobarea rapoartelor financiare ale băncii pentru anul 2015, care au fost supuse auditului, și confirmarea în funcție (sau înlocuirea) membrilor Comitetului de Conducere al băncii. Ne propunem ca acest proces să fie finalizat până în prima săptămână a lunii septembrie a anului 2016. În cazul în care acționarii vor împiedica funcționalitatea consiliului de supraveghere, vom folosi toate atribuțiile de care dispunem, inclusiv blocarea drepturilor de vot ale acționarilor relevanți, solicitând acționarilor rămași să convoace o adunare generală extraordinară a acționarilor pentru aprobarea unei componente noi a Consiliului de Supraveghere.

- 7. BNM va impune o administrare temporară sau specială la B.C. "Moldindconbank" S.A., după caz, pentru a permite remedierea neajunsurilor** (*acțiune prealabilă*). La concret, în cadrul administrării impuse de BNM vor fi abordate problemele legate de netransparența structurii acționariatului, guvernanta internă, gestionarea riscurilor și respectarea cerințelor prudențiale, identificate pe parcursul supravegherii speciale și în cadrul controlului tematic realizat la bancă în iunie 2016. Scopul administrării temporare sau speciale va fi de a determina care este situația băncii, a păstra valoarea francizei și a pune în aplicare, în cele din urmă, o soluție bazată pe implicarea sectorului privat.
- 8. Celor trei bănci aflate sub supraveghere specială li se va solicita să prezinte spre aprobare BNM planuri de acțiuni de remediere care să prevadă măsuri dure și termene exacte** (*acțiune prealabilă*). În conformitate cu Hotărârile BNM aprobate în iunie 2016 (care vizează B.C. "Moldova-Agroindbank" S.A. și B.C. "Victoriabank" S.A.) și cele care urmează să fie aprobate până la sfârșitul lunii august 2016 (care vor viza B.C. "Moldindconbank" S.A.), aceste bănci trebuie să prezinte BNM pentru aprobare planuri de acțiuni de remediere concrete și cuprinzătoare, în termen de 30 de zile. Suntem în proces de elaborare a proceselor de supraveghere interactive pentru evaluarea, aprobarea și monitorizarea planurilor de acțiuni de remediere. Vom efectua controale depline la oficiile băncilor, urmate de controale din oficiu, pentru verificarea progresului atins în realizarea măsurilor prevăzute în planurile de acțiuni de remediere până la sfârșitul lunii februarie 2017 (*criteriu de performanță structurală*), după care băncile vor fi scoase dinde sub regimul de supraveghere specială, în strictă conformitate cu reglementările BNM. Până la sfârșitul lunii martie 2017, vom lua măsurile de rigoare în privința băncilor care nu se vor conforma cerințelor (*criteriu de performanță structurală*).
- 9. Vom efectua controale depline la toate băncile rămase, până la finele lunii decembrie 2017** (*criteriu de performanță structurală*). Băncile care se plasează pe locurile patru și cinci în topul instituțiilor bancare și care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine vor fi supuse controlului înainte de sfârșitul lunii mai 2017, iar băncile rămase - până la finele lunii decembrie 2017 (cel puțin, vor fi prezentate proiectele rapoartelor oficiale).

Consolidarea competențelor BNM și capacităților sale de implementare ce țin de identificarea proprietarilor beneficiari finali ai băncilor și creditării persoanelor afiliate

- 10. Ne asumăm angajamentul să identificăm în mod adecvat proprietarii beneficiari finali ai celor mai mari trei bănci din țară până la sfârșitul lunii decembrie 2016 și ai tuturor băncilor din țară până la sfârșitul lunii iunie 2017** (*criterii de performanță structurale*). Proprietarii beneficiari finali ai băncilor care se plasează pe locurile patru și cinci în topul instituțiilor bancare și care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine vor fi identificați până la finele lunii martie 2017. Am creat recent o Unitate pentru monitorizarea acționarilor în cadrul BNM. În afară de aceasta, am progresat semnificativ în procesul de selectare a unui sistem informațional pentru înregistrarea, monitorizarea și analiza acționarilor și părților afiliate. Ne așteptăm ca sistemul să fie pe deplin funcțional până la sfârșitul lunii decembrie 2017. Bazându-ne pe asistența tehnică acordată în viitorul apropiat de FMI, vom întreprinde următorii pași:

- **Modificări legislative (acțiuni prealabile):** Vom adopta amendamente la prevederile Legii Instituțiilor Financiare și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, pentru a-i permite BNM să aplice raționamente profesionale, bazate pe criterii obiective, pentru a identifica orice persoană ca parte afiliată a unei bănci, în condițiile în care banca respectivă nu este în măsură să demonstreze contrariul. În afară de aceasta, legea va permite ca BNM să elaboreze și să aprobe reglementări privind criteriile pe baza cărora o persoană va fi identificată ca parte afiliată unei bănci, precum și să elaboreze un proces de diagnosticare a părților afiliate.
- **Modificarea prevederilor actelor normative ce vizează identificarea proprietarilor beneficiari finali (acțiune prealabilă):** BNM va elabora și va aproba reglementări privind (i) criteriile și procedurile de identificare a proprietarilor beneficiari finali ai băncilor și (ii) diagnosticarea părților afiliate. La concret, din aceste eforturi va face parte și revizuirea metodologiei de evaluare a situației financiare a proprietarilor băncii, inclusiv în ceea ce ține de dovezile privind sursele averii acumulate.
- **Planul de identificare a proprietarilor beneficiari finali:** BNM va elabora un plan pentru identificarea completă a proprietarilor beneficiari finali ai tuturor băncilor (acțiune prealabilă). La cele mai mari trei bănci, procesul dat va fi finalizat până la sfârșitul lunii decembrie a anului 2016, iar la toate băncile rămase - până la sfârșitul lunii iunie a anului 2017.

11. Procesul de identificare a proprietarilor beneficiari finali va fi urmat de identificarea creditelor acordate părților afiliate și redresarea acestei situații. Le vom solicita celor mai mari trei bănci să prezinte până la sfârșitul lunii ianuarie a anului 2017 planurile de remediere, care vor duce la soluționarea în cel mult doi ani a problemei legate de depășirea limitelor de expunere față de părțile afiliate, în funcție de gradul de expunere. Celelalte bănci vor fi obligate să prezinte astfel de planuri la o etapă ulterioară. BNM va finaliza diagnosticarea creditării părților afiliate până la finele lunii decembrie 2017 (*criteriu de performanță structurală*). Pentru a facilita punerea în aplicare a planurilor privind reducerea volumului creditării părților afiliate, vom modifica Legea Instituțiilor Financiare pentru a-i acorda BNM atribuții explicite ce țin de diminuarea capitalului normativ total cu suma expunerilor excesive față de părțile afiliate atunci când se evaluează suficiența capitalului.

12. Pentru a reduce posibilitățile de modificări frauduloase la proprietarii băncilor și la valorile mobiliare corporative, vom adopta o versiune actualizată a Legii cu privire la Depozitarul Central Unic al Valorilor Mobiliare (acțiune prealabilă). La moment, grupul de lucru care se ocupă de această problemă a progresat semnificativ în pregătirile pentru crearea Depozitarului Central Unic al Valorilor Mobiliare și planifică să angajeze un manager de proiect până la jumătatea lunii octombrie a anului 2016. Pentru a-i permite Depozitarului Central Unic al Valorilor Mobiliare să înceapă operațiunile cu valori mobiliare corporative, CNPF va adopta un regulament care va stabili procedurile de verificare care urmează să fie respectate pentru a asigura acuratețea datelor, precum și măsurile care trebuie luate în cazul unor neconcordanțe între înregistrările organului abilitat și orice alte documente cu putere juridică. Până la sfârșitul lunii decembrie 2016, CNPF va confirma integritatea înregistrărilor cu putere juridică privind valorile mobiliare ale 24 entități de interes public – inclusiv ale instituțiilor financiare – acțiunile cărora sunt tranzacționate la Bursa de Valori a Moldovei.

Remodelarea cadrului pentru soluționarea problemelor la bănci și elaborarea planului de măsuri pentru situații neprevăzute

- 13. Pentru a ne asigura, că problemele neprevăzute din sectorul bancar vor fi soluționate într-un mod ordonat, vom finaliza elaborarea unei Legi privind Redresarea și Rezoluția Băncilor, vom asigura punerea în aplicare a acestei legi și modificarea de rigoare a legislației conexe (acțiune prealabilă).** Vom modifica proiectul actual al Legii privind Redresarea și Rezoluția Băncilor pentru a ne asigura, că în text au fost incluse competențe suficient de largi ce țin de intervenție și de rezoluție, în conformitate cu cele mai bune practici internaționale, precum și prevederi tranzitorii pentru a permite abordarea instituțiilor cu probleme. Modificările vor include, dar nu se vor limita la asigurarea protecției juridice a angajaților implicați în rezoluția băncilor care își îndeplinesc cu bună-credință atribuțiile de serviciu. Vom aproba, de asemenea, modificări la legislația conexasă, în special la Legea Instituțiilor Financiare, Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei și Legea cu privire la Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar, pentru a asigura coerența.
- 14. Suntem în proces de elaborare a planurilor de acțiuni pentru situații neprevăzute, care să contribuie la reducerea riscurilor potențiale.** Până la sfârșitul lunii august 2016, vom consolida regimul de supraveghere specială a celor mai mari trei bănci, inclusiv prin restricționarea creditării părților afiliate și companiilor fictive, precum și prin sporirea frecvenței raportării de către bănci a informației privind activele și pasivele lichide. Bazându-ne pe asistența tehnică acordată de FMI, vom întreprinde următorii pași:
- **Vom elabora strategii de rezervă pentru situații de urgență la fiecare dintre cele trei bănci mari, făcând uz de competențele prevăzute de noua Lege privind Redresarea și Rezoluția Băncilor (acțiune prealabilă).** Variantele finale ale strategiilor vor încorpora rezultatele studiilor diagnostice privind părțile afiliate și vor asigura protecția adecvată a deponenților și a stabilității macroeconomice.
  - **Guvernul este pregătit să acorde finanțare pentru băncile sistemice, ca parte a eforturilor de rezoluție bancară, în cazul în care nu vor fi disponibile resurse private.** Mijloacele publice vor fi puse la dispoziție în condiții stricte, inclusiv cu condiția ca acționarii existenți să fie complet eliminați înainte de utilizarea resurselor publice. În același timp, se va ține cont de principiul de menținere a stabilității financiare, minimizând costurile pentru contribuabili. Mijloacele publice nu vor fi utilizate pentru a proteja depozitele acționarilor și părților afiliate. Orice garanții vor fi emise de Guvern numai ca soluție de ultimă instanță, cu scopul de a restabili încrederea publicului în băncile sistemice.
- 15. Vom consolida sistemul de asigurare a stabilității sectorului financiar.** Vom întreprinde pași în direcția majorării sumei garantate a depozitelor în sistemul bancar, acumulate în Fondul de garantare a depozitelor, pentru a contribui mai eficace la asigurarea stabilității financiare. Astfel de modificări vor fi însoțite de crearea unor fonduri de rezervă și subrogarea către Fondul de garantare a depozitelor în sistemul bancar a cererilor de plată înaintate băncilor insolvente de către deponenții asigurați după achitarea plăților de către Fondul de garantare a depozitelor.

16. Domeniul de aplicare a procedurii de contestare judiciară va fi clarificat în legislație.

În luna iulie 2015, Parlamentul a adoptat amendamente legislative care au limitat domeniile de contestare a hotărârilor CNPF în același mod ca și în cazul hotărârilor BNM. Vom adopta modificările legislative care vor asigura că, în cazul unei inversări/anulări de către instanță a unei decizii emise de BNM referitoare la acționarii semnificativi ai băncilor în conformitate cu Articolele 15, 15¹ și 15⁶ ale Legii Instituțiilor Financiare, decizia instanței se va solda cu o compensație bănească și nu cu inversarea hotărârilor BNM/băncilor privind transferul/anularea drepturilor de proprietate asupra acțiunilor băncilor. De asemenea, proiectul Legii privind Redresarea și Rezoluția Băncilor prevede că, în cazul în care o instanță anulează sau inversează o hotărâre a BNM referitoare la măsurile de gestionare a crizelor, efectele unor astfel de decizii vor fi menținute, iar unicul gen de compensație posibil va fi compensația bănească. Vom solicita consultanța juriștilor locali în ceea ce privește domeniul de aplicare a contestării deciziilor BNM pe cale judiciară, din perspectiva constituționalității.

Actualizarea cadrului de reglementare și supraveghere

17. Suntem în proces de înăsprire semnificativă a sancțiunilor, astfel încât acestea să servească drept instrument adecvat de descurajare (acțiune prealabilă). Am elaborat amendamente la Legea Instituțiilor Financiare, care prevăd majorarea de zece ori a cuantumului amenziilor bănești care pot fi impuse de BNM, dreptul de a le interzice conducerii și angajaților băncilor care au fost sancționați să dețină orice funcții în sectorul financiar pentru o perioadă de cel puțin 5 ani, dreptul de a-i trage la răspundere pe conducătorii băncilor responsabili pentru acțiuni întreprinse intenționat care au contribuit la crearea unei situații nesigure și nesănătoase în bănci. În concordanță cu cele mai bune practici internaționale, vom modifica legislația așa, încât conducerea băncilor sau oricare alte persoane (inclusiv acționarii) să poarte răspundere materială pentru insolvența unei bănci (inclusiv pentru orice prejudiciu semnificativ adus solvabilității și lichidității băncii) și/sau în cazul lichidării acesteia.

18. În paralel, ne propunem să finalizăm revizuirea cadrului de supraveghere și de reglementare, cu accent pe:

- **Consolidarea implementării cadrului de prevenire a spălării banilor și cel al finanțării terorismului, pentru a contribui la eforturile de combatere a corupției.** La concret: (i) vom asigura alinierea cadrului juridic ce ține de combaterea corupției și combaterea finanțării terorismului la standardele internaționale, în special în ceea ce privește incriminarea actelor de corupție și măsurile de prevenire a actelor de corupție ce vizează persoanele expuse politic, (ii) în contextul cadrului de raportare a averii de către funcționarii publici, vom asigura includerea activelor deținute efectiv de către beneficiarii care sunt și funcționari de rang înalt și (iii) vom consolida cadrul de supraveghere pentru prevenirea spălării banilor și finanțării terorismului și vom efectua controale bine țintite la bănci, în baza criteriilor de evaluare a riscurilor, pentru a ne asigura că băncile pun în aplicare într-o manieră eficientă măsurile de prevenire a spălării banilor și finanțării terorismului și (iv) vom pune în aplicare o soluție informațională (IT) dedicată pentru a spori eficiența supravegherii în domeniul prevenirii spălării banilor și finanțării terorismului în sectorul bancar.

- **Elaborarea unei strategii de soluționare a deficiențelor rămase.** Până la sfârșitul anului 2016 vom elabora un plan de acțiuni pentru punerea în aplicare a recomandării cheie făcute în urma evaluării gradului de conformare cu principiile de bază ale Comitetului Basel, realizate de către personalul FMI și al Băncii Mondiale în contextul misiunii de evaluare a sectorului financiar (FSAP) în anul 2014 (*criteriu de performanță structurală*).
- **Elaborarea unei politici de plasare a depozitelor instituțiilor din sectorul public.** Ministerul Finanțelor va formula regulile privind contractarea serviciilor bancare în contextul gestionării mijloacelor publice. Băncile nu vor beneficia de acces privilegiat la mijloacele sectorului public.

Fortificarea guvernanței BNM

- 19. Vom asigura ca BNM să dispună de structuri de guvernare adecvate și de resurse suficiente pentru realizarea agendei sectorului financiar.** Vom (i) asigura componența completă a Comitetului de Administrație, Consiliului de supraveghere și Comitetului de Audit al BNM (*acțiune prealabilă*) și (ii) vom modifica Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei și actele normative relevante, cu scopul revizuirii sistemului de remunerare al BNM, astfel încât BNM să dispună de resurse suficiente și să fie competitivă pe piața muncii pentru a atrage personal calificat și a-și completa posturile vacante. La concret, remunerarea personalului BNM nu trebuie să fie inferioară remunerării angajaților cu funcții echivalente din sectorul bancar, sau, în dependență de specificul postului, în alte sectoare ale economiei.

B. Politicile monetară și valutară

- 20. Politica monetară va fi promovată în continuare într-un cadru de țintire a inflației, complementat de obiectivul menținerii flexibilității ratei de schimb.** Am început deja o relaxare a condițiilor politicii monetare, cu toate că ratele reale ale dobânzilor rămân puternic pozitive și nivelul rezervelor minime obligatorii pentru depozitele în lei este încă la un nivel ridicat de 35 la sută. Relansarea creșterii volumului creditării este în continuare în stagnare, iar pentru deblocarea acestui proces vor fi necesare măsuri de politică monetară, combinate cu eforturile descrise mai sus de revitalizare a sectorului bancar și asigurare a stabilității sectorului financiar.
- 21. Pentru a semnaliza angajamentul nostru față de regimul de țintire a inflației, includem în acordul privind programul de finanțare ECF/EFF o clauză de consultare privind nivelul inflației, așa încât țintele centrale să fie în concordanță cu prognozele macroeconomice și perspectivele de creștere economică.** Țintele inflației vor fi cuprinse între două benzi consultative. În cazul în care inflația reală va fi mai mare sau mai mică decât banda îngustă de +/- 1 la sută, BNM se va consulta cu personalul FMI cu privire la motivele devierii respective, luând în considerare factorii compensatori și oportunitatea acțiunilor de remediere propuse, după caz, iar dacă inflația reală va fi mai mare sau mai mică decât banda mai largă (de +/- 2 la sută), vor fi declanșate consultări cu Consiliul de Directori Executivi al FMI.
- 22. În acest context, vom efectua o evaluare amplă a regimului politicii monetare, luând în considerare potențialele presiuni deflaționiste care rezultă din perspectivele**

favorabile ce țin de producția agricolă, cererea internă slabă, agravată de efectul bazei mari. În cazul în care inflația va continua să încetinească în a doua jumătate a anului 2016, va fi posibil de redus în continuare rata de bază și/sau ratele rezervelor minime obligatorii.

- 23. O condiție a eficienței cadrului de țintire a inflației al BNM este independența sa instituțională și independența în promovarea politicilor, care necesită, printre altele, prezența unui bilanț contabil viabil.** În acest scop, vom finaliza procedurile legate de planul de salvare a celor trei bănci insolvente. Se planifică adoptarea unei legi care va reglementa transferul către BNM a hârtiilor de valoare aferente convertirii în valori mobiliare de stat a creditelor de urgență acordate acestor bănci (*acțiune prealabilă*). Pentru a limita presiunile expansioniste nedorite, vom folosi toate transferurile viitoare ale profiturilor BNM Guvernului pentru a răscumpăra aceste valori mobiliare, începând cu tranșele cu termenul de plată mai îndepărtat, reducând datoria publică internă.
- 24. Între timp, BNM nu se va opune fluctuațiilor cursului de schimb dictate de factori fundamentali, limitând intervențiile sale pe piața valutară doar la neutralizarea volatilității.** Vulnerabilitatea Moldovei la șocurile externe indică necesitatea de a avea un regim flexibil al ratei de schimb care să servească drept instrument eficient pentru absorbirea șocurilor. În acest context, BNM va promova o politică flexibilă a cursului de schimb și va interveni pe piață pentru a atenua episoadele de volatilitate sporadică. Țintele privind rezervele internaționale nete ale BNM stabilite în cadrul programului sunt în concordanță cu aceste angajamente.
- 25. Vom perfecționa în continuare cadrul de țintire a inflației, prognozele inflației și indicatorii macroeconomici, precum și politicile de comunicare care să explice eficacitatea politicii monetare promovate de BNM.** În acest context, vom urmări fortificarea colaborării și coordonării cu Ministerul Finanțelor, Ministerul Economiei și Biroul Național de Statistică, pentru a spori coerența datelor macroeconomice, prognozelor și, în final, a cadrului macroeconomic, concentrându-ne, printre altele, pe discuții privind perspectivele de creștere economică, factorii determinanți ai inflației, perspectivele inflației și implicațiile anumitor decizii asupra obiectivului inflației. Vom lua în considerare, de asemenea, posibilitățile de a asigura o interacțiune mai strânsă între politicile fiscale și monetare prin îmbunătățirea coordonării între prognozele privind lichiditățile, gestionarea numerarului, sterilizarea intrărilor de ajutor extern și veniturile din privatizare.

C. Politica bugetar-fiscală

- 26. Ne exprimăm și în continuare angajamentul ferm de a menține deficitul bugetar pentru anul 2016** la nivelul de 4.272 milioane lei (sau 3,2 la sută din PIB), conform prevederilor Legii Bugetului de Stat. Pe partea de venituri, am majorat ratele accizelor la diferite produse și am introdus impozitul pe avere pentru proprietarii imobilelor mari. Am pus în aplicare mai multe măsuri de consolidare a administrației vamale, inclusiv prin introducerea în Codul Vamal a conceptului de gestionare a riscurilor și a modificărilor menite să alinieze cadrul național la cerințele Tarifului Vamal Integrat al Comunităților Europene (TARIC). Cu toate acestea, cererea internă slabă în prima jumătate a anului curent a dus la colectări sub nivelul planificat de venituri din TVA. Volumul debursărilor de granturi de suport

bugetar extern va fi cu 1.502,4 milioane lei mai mic decât nivelul prognozat. În aceste condiții, deficitul bugetar va fi posibil de respectat în mare parte grație prioritizării cheltuielilor, așa cum urmează:

- *Limitarea majorărilor fondului de retribuire a muncii.* În expectativa unei reforme ample a administrației publice care va demara în anul 2017 (a se vedea ¶130 din MPEF), ne vom limita la măsuri temporare. Vom elimina parțial pozițiile vacante în organele administrației publice centrale (jumătate din diferența dintre numărul posturilor ocupate la sfârșitul anului 2015 și numărul total de unități de personal reflectat în bugetul aprobat), fapt ce va rezulta în economii de 200 milioane lei.
- *Alte limitări de cheltuieli.* Vor fi limitate subvențiile, în special cele acordate unor sectoare specifice care nu vor beneficia de careva finanțare externă (economii de 772 milioane lei). Cheltuielile pentru bunuri și servicii vor fi prioritizate cu mare atenție (au fost identificate economii de 502 milioane lei ce țin de măsuri concrete).
- *Cheltuielile prioritare.* Vom proteja cheltuielile prioritare, cum ar fi investițiile capitale și cheltuielile legate de activitățile incluse în matricea de politici convenite cu donatorii externi, care vor asigura deblocarea finanțării externe în următorii ani.
- *Stingerea arieratelor interne.* Am redus stocul arieratelor interne de la 743,5 milioane lei la finele anului 2015 la 465,5 milioane lei în iunie 2016. Vom continua să reducem stocul de arierate prin prioritizarea stingerii acestora în baza unor criterii economico-financiare transparente (*țintă indicativă*). În timp ce arieratele au crescut ca urmare a constrângerilor financiare resimțite pe parcursul ultimelor 18 luni, recunoaștem că acumularea arieratelor constituie o problemă care trebuie rezolvată. Ne vom preocupa de diagnosticarea cauzelor acumulării persistente a arieratelor la nivelul Guvernului central, acordând o atenție deosebită rolului potențial pe care l-ar putea juca în acest context planurile bugetare nerealiste, controlul ineficient al cheltuielilor, gestionarea ineficientă a numerarului sau lacunele în sistemul de raportare. În afară de aceasta, vom consolida cadrul juridic al autorităților locale, prin definirea în mod clar a responsabilităților acestora în domeniul managementului financiar și sancțiunilor aplicabile pentru nerespectarea cerințelor.
- *Gestionarea fluxurilor de bani.* Pentru a reduce costurile bugetului Guvernului central ce țin de achitarea dobânzilor, vom perfecționa gestionarea numerarului, în special în partea ce ține de transferurile între bugetele autorităților publice. Vom monitoriza executarea bugetelor de către agențiile de stat și vom consolida legătura dintre transferurile Guvernului central și executarea bugetelor respective.

Legea bugetului pentru anul 2016 va fi modificată pentru a fi în concordanță cu deficitul bugetar planificat și pentru a reflecta structura cheltuielilor ce va asigura protejarea cheltuielilor prioritare (*acțiune prealabilă*).

27. Intenționăm să utilizăm orice suport bugetar extern suplimentar, care va depăși sumele programate, pentru a stinge arieratele interne și a reduce nivelul excepțional de înalt al datoriei interne. În cazul în care suportul bugetar extern suplimentar va fi pus la dispoziție în a doua jumătate a anului 2016, ne asumăm angajamentul să folosim această

finanțare suplimentară pentru a stinge arieratele interne și a reduce nivelul de îndatorare internă costisitoare, fapt ce ar putea ajuta la reducerea într-o anumită măsură a sumei dobânzilor care urmează a fi achitate la sfârșit de an.

28. Vom elabora Bugetul de Stat pentru anul 2017 și Cadrul bugetar pe termen mediu pentru anii 2017-2019, respectând indicatorii țintă ai programului (*criteriu de performanță structurală*). Suntem hotărâți să asigurăm promovarea unei politici bugetar-fiscale care să abordeze datoria publică într-o manieră echilibrată și stimulative pentru creșterea economică. Vom folosi ca punct de reper indicatorul prevăzut în Legea finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, potrivit căreia deficitul bugetar total, excluzând granturile, nu trebuie să depășească până în 2018 2,5 la sută din PIB. Având în vedere gradul redus de risc legat de datoria publică și necesitățile ce țin de asigurarea finanțării cheltuielilor sociale și investițiilor care să stimuleze creșterea economică, intenționăm să folosim clauza de derogare când vine vorba despre cheltuielile bugetare pentru investiții capitale finanțate din surse externe concesionale. Pentru a ne asigura, că clauza de derogare va fi aplicată pentru a atinge obiectivele trasate, vom identifica și asigura executarea proiectelor și/sau programelor investiționale cheie care corespund criteriilor stabilite (*țintă indicativă*).

29. Vom consolida cadrul pentru limitarea riscurilor bugetare care decurg din garanțiile de stat. Recreditarea întreprinderilor de stat în baza acordurilor semnate cu creditorii externi va fi monitorizată în mod explicit prin indicatorul deficitului bugetar augmentat (*criteriu de performanță cantitativ*), care va trata creditarea netă acordată întreprinderilor de stat drept cheltuieli bugetare. În timp ce acordurile ce prevăd recreditarea sectorului privat prin intermediul băncilor comerciale nu implică un risc echivalent pentru Bugetul de Stat, vom aplica totuși un cadru mai strict de evaluare la încheierea contractelor de acest tip, luând în considerare capacitatea sectorului de a absorbi fluxuri financiare mari.

30. Strategia bugetar-fiscală pe termen mediu va fi axată pe:

- *Majorarea veniturilor prin consolidarea bazei de impozitare, totodată reducând treptat gradul de dependență de granturile externe.* Vom continua să dezvoltăm sistemul fiscal, pentru a asigura un flux stabil de venituri fiscale, așa încât sistemul fiscal să devină mai simplu, mai eficient și mai transparent, acordând, în același timp, atenția cuvenită corectitudinii și echității. Vom ținti o creștere a veniturilor fiscale (inclusiv a contribuțiilor de asigurări sociale de stat obligatorii și de asigurării obligatorii de asistență medicală) cu circa 1,4 la sută din PIB, până în anul 2019. Pentru atingerea acestui scop:
- *Ne angajăm să revizuim și să raționalizăm diverse scutiri și/sau reduceri la TVA, accize, la impozitul pe venitul persoanelor fizice, impozitul pe veniturile persoanelor juridice și impozitele pe proprietate.* Vom restructura cheltuielile fiscale pentru diverse sectoare, pentru a le face mai eficiente și mai echitabile. Vom revizui stimulentele fiscale acordate sectorului agricol pentru a încuraja schimbările structurale din sector pe calea investițiilor și unei mai bune utilizări a terenurilor. În ceea ce privește impozitul pe venitul persoanelor juridice, vom examina posibilitatea de a aduce la un numitor comun mai multe rate ale impozitului dat. Pentru a spori nivelul general de conformare fiscală, va fi elaborat și instituit un regim fiscal și un sistem de contabilitate unificat și simplificat pentru persoanele antrenate în activități profesionale și antreprenoriale, acestea fiind obligate să se înregistreze la Serviciul Fiscal de

Stat (SFS) și să folosească în activitatea lor aparate de casă. În plus, ne propunem să consolidăm sistemul de aplicare a TVA și baza fiscală de percepere a TVA prin uniformizarea scutiilor și celor două cote reduse de TVA. Se estimează, că toate măsurile descrise mai sus vor asigura o creștere a veniturilor fiscale cu circa 1,2 la sută din PIB până în anul 2019. În afară de aceasta, ratele accizelor vor fi majorate, urmând să atingă eventual nivelurile stabilite în statele Uniunii Europene, conform prevederilor Acordului de asociere încheiat între Republica Moldova și Uniunea Europeană.

- Suntem la etapa de elaborare a planurilor pentru reducerea amplitudinii fenomenului de neraportare a veniturilor impozabile și a salariilor în plic. Vom aplica strategii de gestionare a tranzacțiilor cu numerar în diverse sectoare ale economiei, bazându-ne pe implicarea permanentă a agenților economici și a specialiștilor în domeniul impozitării, pe programe de consiliere, pe promovarea comunicării clare privind domeniile de nerespectare a cerințelor de conformare, precum și pe programe de audit pe eșantioane de contribuabili și de post-audit, dar și pe urmărirea penală, după caz.
- Ne propunem să revizuiem mecanismul de evaluare a valorii cadastrale a activelor imobiliare, pentru a lărgi baza de impozitare pentru impozitele pe imobil.
- Avansarea reformelor administrației fiscale reprezintă o prioritate cheie de politici pentru îmbunătățirea conformării fiscale și colectării veniturilor. În acest sens, Guvernul a aprobat recent un cadru legal pentru unificarea administrației fiscale de stat, prin care să fie reformatat sistemul curent fragmentat. Se așteaptă, că acest cadru legal va fi pus în aplicare în anul 2017. Ne vom axa și pe îmbunătățirea performanței Direcției contribuabililor mari din cadrul IFPS și pe programul de lucru cu persoanele cu venituri mari. Acțiunile ce se referă la Direcția contribuabililor mari includ lărgirea numărului de inspectori, stabilirea unor criterii clare de determinare a statutului de contribuabil mare, de identificare a companiilor afiliate marilor contribuabili, indiferent de cifra de afaceri și cota contribuției la venituri, precum și crearea de profiluri ale contribuabililor mari pe domenii de activitate. Pentru a spori eficiența programului de lucru cu persoanele cu venituri mari, este necesar de adoptat un concept revizuit. Un rol important îl joacă și schimbul de informații între Direcția contribuabililor mari și persoanele cu venituri mari.
- ***Eficientizarea cheltuielilor și direcționarea economiilor la buget obținute pentru finanțarea cheltuielilor capitale și a cheltuielilor sociale bine ținute***
  - Cu scopul de a spori eficiența și competitivitatea administrației publice, vom iniția reforme structurale care vor include raționalizarea salariilor și a structurii angajaților pe tot sectorul bugetar și vom examina sistemul de motivare a angajaților și mecanismele de stimulare. În acest context, vom iniția o revizuire detaliată a funcțiilor de bază ale funcționarilor publici, fără a submina capacitatea ministerelor de a atinge obiectivele lor de bază.
  - Vom raționaliza un șir de beneficii sociale acordate altor categorii decât cele ținute. Ne propunem să consolidăm diverse prestații sociale acordate anumitor categorii de persoane pentru a reduce costurile administrative și a evita suprapunerea prestațiilor și să canalizăm resursele disponibile către programele de asistență socială bazate pe evaluarea

indirectă a veniturilor beneficiarilor (și anume, programul de ajutor social și indemnizațiile pentru perioada rece a anului). În același timp, vom consolida aceste programe bazate pe evaluarea indirectă a veniturilor prin desfășurarea mai activă a campaniilor de informare, îmbunătățind coeficientul de acoperire, indexarea beneficiilor pe parcurs și introducerea unor măsuri pe termen mediu în vederea reducerii influenței factorilor ce descurajează angajarea în câmpul muncii.

31. Pe parcursul realizării programului, vom implementa un șir de reforme structurale, care vin întru susținerea strategiei noastre bugetar-fiscale:

- *Reguli bugetar-fiscale.* Ne angajăm să depunem eforturi pentru perfecționarea regulilor bugetar-fiscale, astfel încât să oferim spațiu pentru atingerea obiectivelor sociale și de dezvoltare, asigurând totodată sustenabilitatea bugetar-fiscală. Vom revizui cu atenție indicatorul deficitului bugetar prevăzut în Legea cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală și vom întreprinde eforturi pentru consolidarea regulilor bugetar-fiscale prin corelarea în mod explicit a indicatorului dat cu sustenabilitatea datoriei.
- *Riscuri bugetar-fiscale.* Vom începe pregătirile necesare și vom publica o notă privind riscurile bugetar-fiscale care va fi anexată la setul de documentație bugetară anuală (începând cu bugetul pentru anul 2018), care va servi drept instrument ce va facilita o mai mare transparență a politicilor bugetar-fiscale și a riscurilor asociate.
- *Întreprinderile de stat.* Pentru a preveni materializarea unor riscuri bugetar-fiscale ce țin de întreprinderile de stat, vom elabora un mecanism de monitorizare periodică pentru evaluarea performanțelor financiare ale acestora. Începând cu 2017, va fi instituit un sistem de raportare trimestrială mai detaliată de către întreprinderile de stat, după ce o decizie în acest sens va fi aprobată de Guvern în 2016. Începând cu 2015, cele mai mari întreprinderi de stat sunt supuse auditului anual. Începând cu anul 2017, auditul anual va fi obligatoriu pentru toate întreprinderile de stat, în conformitate cu prevederile proiectului de Lege privind întreprinderile de stat și municipale, care urmează să fie adoptat de Parlament în 2016.
- *Ajustarea tarifelor la serviciile utilităților publice.* Realizarea unui șir mai larg de măsuri (a se vedea ¶32 al MPEF) va atenua riscul de transfer al pierderilor din sectorul privat la bilanțul sectorului public (*de asemenea, țintă indicativă*).
- *Sistemul de asigurare socială.* Intenționăm să implementăm reforme în sistemul de pensii actual pentru a asigura atât durabilitatea acestuia, cât și un tratament mai echitabil al diferitor categorii de beneficiari. Pentru a îmbunătăți gradul de acoperire și de conformare, ne propunem să fortificăm legătura dintre contribuții și prestațiile de pensii, în special prin eforturile menite să reducă plățile neoficiale (a se vedea ¶30 al MPEF). Viabilitatea pe termen lung a sistemului de pensii ar putea fi asigurată și prin majorarea vârstei legale de pensionare, precum și o indexare mai sistematică a pensiilor, care să ia locul majorărilor ad-hoc. La moment, efectuăm o analiză amplă a sistemului actual de pensii finanțat prin repartizare (pay-as-you-go).

D. Reformele structurale

32. Ne asumăm angajamentul să soluționăm problema arieratelor acumulate în sectorul energetic și să stabilim tarifele la nivelurile care vor asigura recuperarea costurilor.

- În sectorul electroenergetic, devierile tarifare acumulate de companiile energetice vor fi recuperate prin includerea acestora în tarif. În acest scop, Guvernul și "Gas Natural Fenosa" au semnat un acord care recunoaște suma devierilor tarifare restante de 1,75 miliarde lei și prevede o rambursare prin intermediul tarifelor ajustate anual, în tranșe egale, pe parcursul perioadei ianuarie 2017 - decembrie 2020, cu o dobândă anuală de 7,66 la sută aplicată sumei restante. Aceași structură a tarifului va fi folosită la rambursarea devierilor financiare acumulate de către alte companii de distribuție a energiei electrice (și anume "RED Nord-Vest", "RED Nord", "Furnizare Energie Electrică Nord"). Hotărârea autorității de reglementare (ANRE) cu privire la suma și momentul primei majorări a tarifului în anul 2017 va fi făcută publică (*acțiune prealabilă*).
- Vom continua să lucrăm intens cu Banca Mondială asupra restructurării datoriei acumulate de compania "Termoelectrica" față de "Moldovagaz". În luna august vom majora tariful pentru serviciile de termoficare centralizată până la un nivel suficient pentru ca "Termoelectrica" să-și acopere costurile operaționale și cheltuielile pentru investițiile necesare pentru menținerea infrastructurii sale, să achite plățile curente pentru gazele livrate, precum și să-și onoreze obligațiunile ce țin de deservirea datoriei istorice față de "Moldovagaz" acumulate până la finele anului 2015 (*acțiune prealabilă*).
- Ne angajăm să publicăm periodic și la timp informația privind calculele costurilor prezentate de companiile din sectorul energetic și solicitările lor de ajustare a tarifelor, precum și informația privind costurile aprobate de autoritatea de reglementare (ANRE), începând cu publicarea pe pagina oficială a ANRE a informației care a stat la baza deciziei privind "Termoelectrică" (*acțiune prealabilă*).
- Vom continua să acordăm asistență familiilor vulnerabile prin intermediul programelor de asistență socială, și anume a programului de ajutor social și indemnizațiilor pentru perioada rece a anului și vom depune eforturi pentru a identifica în mod corect beneficiarii asistenței sociale și a asigura acoperirea tuturor persoanelor care au nevoie de acest ajutor. Vor fi alocate resurse suficiente din Bugetul de Stat pentru a atenua impactul majorării tarifelor la energie electrică asupra gospodăriilor cu venituri joase (a se vedea ¶18 al MPEF) (*țintă indicativă*).

33. Recunoaștem importanța ajustării la timp a tarifelor la serviciile utilităților publice, pentru a asigura viabilitatea financiară a companiilor energetice și a preveni acumularea de costuri cvasi-fiscale. Cu ajutorul Băncii Mondiale, vom elabora și pune în aplicare un mecanism transparent pentru a asigura ajustarea la timp a tarifelor la serviciile comunale în baza costurilor, dacă care autoritatea de reglementare nu va întreprinde acțiunile necesare în termenul specificat în Legea privind energia electrică și Legea gazelor naturale (până la 180 de zile) (*criteriu de performanță structurală*). În colaborare cu comunitatea energetică, vom continua să lucrăm asupra îmbunătățirii funcționalității

instituționale și tehnice a ANRE pentru a asigura o reglementare transparentă și previzibilă a sectorului. Vor fi depuse eforturi concrete în vederea consolidării independenței bugetare a ANRE și asigurarea transparenței depline a numirii în funcție a conducerii ANRE, care trebuie să fie pe bază de merite. Vom lucra, de asemenea, la îmbunătățirea comunicării ce ține de graficul de ajustare a tarifelor și argumentele ce stau la baza deciziilor luate de ANRE, precum și cu privire la asistența socială disponibilă pentru grupurile vulnerabile.

- 34. Considerăm consolidarea guvernancei economice și a transparenței ca priorități de vârf care vor asigura baza necesară pentru o creștere economică robustă.** Recunoaștem prezența guvernancei proaste și a corupției într-un șir larg de domenii, inclusiv în ceea ce ține de punerea în aplicare a legilor și actelor normative și eficacitatea sistemului judiciar. Aceste elemente slabe subminează încrederea populației în Guvern, descurajează investițiile străine, ducând la creșterea costului afacerilor, și în cele din urmă la constrângerea creșterii economice. Ne asumăm angajamentul de a lua măsuri mai hotărâte pentru a face față acestor provocări. În afară de acțiunile ample menite să restabilească guvernanta adecvată în sectorul financiar, vom adopta o decizie privind dezvăluirea obligatorie a informației financiare privind valoarea netă a averii deținute de către demnitari de rang înalt și persoanele cu venituri mari, ceea ce va contribui la sporirea transparenței și va avea efecte secundare pozitive asupra cadrului de impozitare a veniturilor. Ne vom asigura, de asemenea, că Centrul Național Anticorupție este supus unui proces de supraveghere externă riguros și are acces la toate informațiile relevante pentru realizarea investigațiilor, inclusiv la informația ce ține de demnitarii de rang înalt.
- 35. Pentru a facilita o creștere economică potențială mai mare și reducerea sărăciei pe termen mediu, ne propunem să actualizăm Strategia de Reducere a Sărăciei, reflectând schimbările în dezvoltarea economică, care au avut loc după publicarea acestui document în anul 2013.**

E. Monitorizarea programului

- 36. Programul va fi monitorizat în baza revizuirilor semi-anuale, acțiunilor prealabile, criteriilor de performanță cantitativă și țintelor indicative, precum și criteriilor de performanță structurală.** Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală propuse sunt specificate în Tabelul nr. 1. Lista criteriilor de performanță cantitativă și a țintelor indicative rămâne aceeași ca în 12 al Memorandumului Tehnic de Înțelegere.
- 37. Având în vedere faptul, că finanțarea acordată de FMI va fi utilizată parțial pentru suport bugetar direct, Guvernul și BNM vor încheia un acord-cadru** cu privire la responsabilitățile ce le revin în ceea ce privește deservirea obligațiilor financiare față de FMI. Acordul respectiv va prevedea, printre altele, că sumele debursate de FMI vor fi depuse în contul Guvernului de la BNM.

Tabelul nr. 1. Republica Moldova: Acțiunile prealabile și criteriile de performanță structurală în cadrul programului susținut de FMI prin mecanismele de finanțare și EFF

Măsură	Statut
Acțiuni prealabile care urmează a fi realizate înainte de ședința Consiliului de Directori Executivi al FMI	
Governanța corporativă bancară	
1. BNM va lua măsurile necesare pentru a asigura funcționalitatea consiliului de supraveghere al B.C. "Victoriabank" S.A.	Realizat.
2. Impunerea de către BNM a administrării temporare sau speciale pentru remedierea neajunsurilor depistate.	Realizat.
3. Celor trei bănci aflate sub supraveghere specială (B.C. "Moldova-Agroindbank" S.A., B.C. "Moldindconbank" S.A. și B.C. "Victoriabank" S.A.) li se va solicita să prezinte spre aprobare BNM planuri de acțiuni de remediere care să prevadă măsuri dure și termene exacte.	Realizat.
4. BNM va elabora un plan de identificare a proprietarilor beneficiari finali.	Realizat.
5. Numirea în funcție a membrilor Consiliului de Administrație, Comitetului de Supraveghere și Comitetului de Audit ale BNM.	Realizat.
Gestionarea crizelor	
6. Parlamentul va aproba Legea privind Redresarea și Rezoluția Băncilor pentru a-i acorda BNM competențe adecvate ce țin de intervenție și de rezoluție.	Realizat.
7. BNM va elabora strategii de rezervă pentru situații neprevăzute la fiecare dintre cele trei bănci mari, făcând uz de competențele prevăzute de noua Lege privind Redresarea și Rezoluția Băncilor.	Realizat.
Cadrul de reglementare și supraveghere	
8. Parlamentul va adopta amendamente la prevederile Legii Instituțiilor Financiare și Legii cu privire la Banca Națională a Moldovei, pentru a-i permite BNM să (i) identifice orice persoană ca parte afiliată a unei bănci, în condițiile în care banca respectivă nu este în măsură să demonstreze contrariul; (ii) elaboreze și aprobe reglementări privind criteriile în baza cărora o persoană este identificată ca parte afiliată a unei bănci și să elaboreze procesul de diagnosticare a părților afiliate; și (iii) să scadă sumele expunerilor față de părțile afiliate la calcularea coeficientului suficienței capitalului la bănci.	Realizat.
9. BNM va aproba reglementări privind criteriile pe baza cărora o persoană va fi identificată ca parte afiliată a unei bănci, precum și va elabora un proces de diagnosticare care va viza părțile afiliate.	Realizat.
10. Parlamentul va adopta o nouă Lege privind Depozitarul Unic al Valorilor Mobiliare care să reflecte recomandările FMI formulate în contextul asistenței tehnice acordate la elaborarea proiectului de Lege.	Realizat.
11. Parlamentul va adopta acte legislative prin care vor fi majorate sancțiunile pentru încălcări, aplicate conducerii și acționarilor băncilor.	Realizat.
Sectorul energetic	
12. Publicarea hotărârii autorității de reglementare (ANRE) cu privire la suma și momentul primei majorări a tarifului în anul 2017 pentru recuperarea pierderilor acumulate din devierile financiare de către întreprinderile sectorului energetic.	Realizat.
13. Majorarea tarifului pentru serviciile de termoficare centralizată până la un nivel suficient ca "Termoelectrica" să-și acopere costurile operaționale și cheltuielile investiționale și să-și onoreze plățile curente pentru gazele livrate și obligațiunile ce țin de deservirea datoriei istorice.	Realizat.
14. Publicarea pe pagina oficială a ANRE a motivării hotărârii aprobate cu privire la "Termoelectrica".	Realizat.
Politica bugetar-fiscală	
15. Parlamentul va aproba rectificarea bugetului pentru anul 2016 pentru ca acesta să fie în concordanță cu deficitul bugetar planificat și să reflecteze structura cheltuielilor menită să asigure protejarea cheltuielilor prioritare.	Realizat.
16. Convertirea garanției de stat asumată față de BNM în hârtii de valoare de stat tranzacționabile cu o structură adecvată a ratelor dobânzii și termenelor de expirare, conform prevederilor Legii nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.	Realizat.
Criterii de performanță structurală 1/	
Sectorul financiar	
1. Efectuarea controalelor depline la toate băncile:	
1a Cele mai mari trei bănci, inclusiv cu verificarea la bănci a progresului înregistrat în realizarea planurilor de acțiuni de remediere	28 februarie 2017
1b Băncile care se plasează pe locurile patru și cinci în topul instituțiilor bancare și care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine	31 mai 2017
1c Băncile rămase	31 decembrie 2017
2. Luarea măsurilor adecvate în privința celor trei bănci în cazul nerealizării măsurilor incluse în planurile de remediere.	31 martie 2017
3. Identificarea tuturor proprietarilor beneficiari finali la toate băncile:	
3a Cele 3 bănci mari	31 decembrie 2016
3b Băncile care se plasează pe locurile patru și cinci în topul instituțiilor bancare și care nu sunt filiale ale unor grupuri bancare străine	31 martie 2017
3c Toate băncile rămase	30 iunie 2017
4. Elaborarea strategiei pentru abordarea principalelor neajunsuri rămase, identificate în cadrul evaluării.	31 decembrie 2016
5. Finalizarea diagnosticării creditării părților afiliate la toate băncile.	31 decembrie 2017
Cadrul bugetar-fiscal	
1. Adoptarea legii bugetului pentru anul 2017, în concordanță cu indicatorii țintă din program	30 noiembrie 2016
2. Adoptarea Cadrului bugetar pe termen mediu pentru anii 2017-2019, respectând indicatorii țintă ai programului.	30 noiembrie 2016
Sectorul energetic	
1. Elaborarea unui mecanism transparent pentru a asigura ajustarea la timp a tarifelor la serviciile comunale în baza costurilor, pentru a preveni tărgănări discreționare.	31 martie 2017

1/ Indicatori de performanță structurală suplimentari vor fi stabiliți după prima revizuire a programului.

ANEXA II. MEMORANDUMUL TEHNIC DE ÎNȚELEGERE

1. Prezentul Memorandum tehnic de înțelegere (TMU) definește variabilele cu ținte cantitative (acțiunile prealabile, criteriile de performanță și țintele indicative) stabilite de Memorandumul cu privire la politicile economice și financiare (MEFP) și descrie metodele care urmează a fi utilizate pentru evaluarea performanței programului în raport cu țintele date.

A. Țintele cantitative ale programului

2. Programul va fi evaluat în baza criteriilor de performanță și țintelor indicative. Criteriile de performanță stabilite se referă la:

- nivelul minim al stocului rezervelor internaționale nete (RIN) ale BNM;
- plafonul privind deficitul total de casă augmentat al bugetului guvernului general, adică deficitul total de casă al bugetului guvernului general suplimentat cu acordurile cu creditorii externi de recreditare a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte (paragraful 29 din MEFP);
- plafonul privind acumularea arieratelor la plățile externe de către guvernul general (continuu);
- plafonul privind asimilarea de către guvern a unor pierderi sau obligațiuni și executarea unor plăți în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii (continuu) (paragraful 31 din MEFP).

Țintele indicative stabilite se referă la:

- plafonul privind fondul de salarizare al guvernului general;
- nivelul minim privind cheltuielile sociale prioritare ale guvernului general;
- plafonul privind stocul arieratelor interne acumulate ale guvernului (continuu);
- nivelul minim privind cheltuielile finanțate din surse externe în conformitate cu prevederile Articolului 15, alineatul (1) al Legii finanțelor publice și responsabilității bugetar-fiscale, începând din 2017 pentru bugetului anului 2018.

Suplimentar, Programul va include un mecanism de consultare cu privire la rata inflației pe 12 luni.

B. Parametrii inițiali ai programului

3. În scopul monitorizării programului toate activele valutare vor fi exprimate în dolari SUA, la cursul de schimb stabilit de program. Cursul de schimb stabilit de program pentru leul moldovenesc (MDL) în raport cu dolarul SUA este fixat la 19.8698 lei pentru un dolar SUA (rata de schimb oficială fixată pentru 30 iunie 2016). În contextul programului sumele denumite în alte valute vor fi convertite în dolari SUA prin aplicarea cross-cursurilor de schimb de la sfârșitul lunii iunie 2016, publicate pe pagina web a FMI <http://www.imf.org>, inclusiv US\$/EUR = 1,1102, JPY/US\$ = 102,9, CHF/US\$ = 0,976, US\$/GBP = 1,3488, CNY/US\$ = 6,6445, RUB/US\$ = 64,1755, SDR/US\$ = 0,71113486. Valoarea activelor de aur monetar va fi calculată în baza prețului de 1320,75 dolari SUA pentru o uncie monetară.

C. Definiții instituționale

4. Definiția **bugetului guvernului general** include bugetele de nivel central și local. **Bugetul guvernului central** include bugetul de stat (inclusiv proiectele finanțate din surse externe), bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală. La **autoritățile locale** se referă bugetele locale (inclusiv proiectele finanțate din surse externe). Nu se permite crearea de fonduri speciale sau extrabugetare noi pe durata programului. Vor fi excluse din această definiție orice entități de stat care au un statut juridic separat.

D. Definițiile din program

5. **Rezervele internaționale nete (RIN) ale BNM** sunt definite ca diferența dintre rezervele brute în valute convertibile și obligațiunile ce reprezintă rezervele autorităților în valută convertibilă.

- În scopul monitorizării acestui program **rezervele brute ale BNM** includ aurul monetar, disponibilitățile de DST (Drepturi speciale de tragere), mijloacele rezervate la FMI și disponibilitățile de valută convertibilă care pot fi liber utilizate pentru intervenții pe piața valutară sau în hârtii de valoare emise de state, instituții financiare internaționale și agenții guvernamentale cu garanții explicite, cu un rating de creditare minim AA- la aceste hârtii de valoare¹. Din activele de rezervă se exclud subscrierile de capital la instituțiile financiare străine, activele nefinanciare pe termen lung, mijloacele debursate instituțiilor internaționale și guvernele altor state, destinate re-creditării și implementării proiectelor, activele în valute neconvertibile, cererile de plăți ale BNM față de băncile sau instituțiile nebancale rezidente, precum și activele străine depuse drept gaj sau altfel

---

¹ Ratingul de creditare se va determina prin aplicarea mediei rating-urilor acordate de agențiile de rating internaționale (Fitch, Moody's și Standard & Poor's).

grevate, inclusiv cererile de plăți în valută străină rezultate din tranzacțiile cu active derivative (contracte de tip futures, forward, swap sau opțiuni).

- **Obligațiunile de rezervă ale BNM** includ, prin definiție, utilizarea creditului FMI de către BNM, pasivele în valute convertibile ale BNM față de nerezidenți cu scadența inițială de până la un an și un an, precum și pasivele în valute convertibile ale BNM față de rezidenți, excluzând guvernul general și rezervele valutare obligatorii ale băncilor comerciale la BNM. Obligațiunile care apar din utilizarea creditului FMI de către BNM nu includ obligațiunile ce apar din utilizarea alocației de DST.

În scopul monitorizării programului stocul activelor de rezervă și pasivelor de rezervă ale BNM va fi evaluat la cursul de schimb stabilit de program, conform descrierii din alineatul 3, mai sus. În baza acestei evaluări și în conformitate cu definiția de mai sus, stocul RIN ale BNM a constituit la finele lunii iunie 2016 1,550 miliarde dolari SUA.

6. În contextul calculării deficitului de casă total și al deficitului de casă total augmentat al bugetului guvernului general **creditarea netă de către sistemul bancar** (BNM și băncile comerciale) a guvernului general include: datoria guvernului general față de sectorul bancar (cu excluderea creanțelor aferente dobânzilor acumulate, plăților fiscale și a contribuțiilor sociale ale băncilor comerciale, precum și a recreditării efectuate de băncile comerciale din contul finanțării externe), plus overdraft-urile, creditele directe și disponibilitățile de valori mobiliare de stat, minus depozitele guvernului general (cu excluderea dobânzii calculate la depozitele guvernului și cu includerea conturilor proiectelor finanțate din surse externe)². Din definiție, de asemenea, vor fi excluse hârtiile de valoare emise în baza Legii Nr. 235 din 03.10.2016 privind emisiunea obligațiunilor de stat în vederea executării de către Ministerul Finanțelor a obligațiilor de plată derivate din garanțiile de stat nr. 807 din 17 noiembrie 2014 și nr. 101 din 1 aprilie 2015.

Monitorizarea acestui indicator se va baza pe Sinteza monetară a BNM și pe datele Trezoreriei. Ministerul Finanțelor va pune la dispoziție datele cu privire la proiectele finanțate din surse externe și soldurile tuturor altor conturi de ajustare specificate în nota de subsol 2. În baza acestor date, în conformitate cu definiția de mai sus, stocul creditării nete de către sistemul bancar va fi calculat sub linia deficitului și la finele lunii iunie 2016 a alcătuit 3,508 miliarde lei.

7. **Deficitul de casă total al bugetului guvernului general** este o cifra cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizat **din punct de vedere al finanțării** la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Respectiv, deficitul de casă este

---

² La calculul creditării nete de către sistemul bancar a guvernului general, vor fi excluse următoarele conturi: 1711, 1713, 1731, 1732, 1733, 1735, 1761, 1762, 1763, 1801, 1802, 1805, 1807, 2264, 2709, 2711, 2717, 2721, 2727, 2732, 2733, 2796, 2801, 2802, 2811, 2820, 3533 și grupul de conturi 2100.

definit ca sumă a următoarelor componente: creditarea netă de către sistemul bancar a guvernului general conform definiției din paragraful 6, plus volumul net al valorilor mobiliare plasate de guvernul general în afara sistemului bancar, plus alte credite nete acordate guvernului general de sectorul nebanca al țării, plus mijloacele obținute de guvernul general din contul debursărilor datoriei externe³ pentru susținerea directă a bugetului și pentru finanțarea proiectelor, minus amortizarea achitată, precum și veniturile din privatizare obținute în rezultatul vânzării activelor guvernului general.

8. **Plafonul deficitului total de casă augmentat al bugetului guvernului general** este egal cu suma deficitului total de casă conform definiției din punctul 7 și recreditării nete a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte. Similar deficitului de casă total al bugetului guvernului general, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este o cifră cumulativă de la începutul anului calendaristic și va fi monitorizată din punct de vedere al finanțării la cursul de schimb curent stabilit de BNM pentru ziua efectuării tranzacției. Astfel, recreditarea netă a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este definită ca debursările mijloacelor de finanțare pentru recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte, acordate de creditorii externi minus sumele achitate pentru rambursarea acestor împrumuturi.

9. **Valorile mobiliare de stat sub formă de instrument financiar cu cupon** care se vând la valoarea lor nominală vor fi tratate în conturile bugetare ca poziții ce țin de finanțare, prin înregistrarea sumelor obținute de facto de la cumpărători. La data răscumpărării, valoarea de vânzare (nominală) va fi înregistrată ca amortizare, iar plata cupoanelor va fi înregistrată ca achitare a dobânzilor la datoria internă.

10. În scopul monitorizării programului noțiunea de **datorie** are sensul definit în punctul 8 al Ghidului privind Condiționalitatea aferentă datoriei publice în cadrul acordurilor Fondului (decizia Consiliului directorilor FMI nr. 15688-(14/107) adoptată la 5 decembrie 2014)⁴. Această definiție se aplică și la angajamentele contractate sau garantate pentru care nu a fost primită valoarea, precum și la datoria privată pentru care s-au acordat garanții oficiale și care, în consecință, constituie o obligațiune contingentă a sectorului public. Vor fi excluse din această

---

³ Datoria se determină în conformitate cu referința 4, mai jos.

⁴ Noțiunea de „datorie” trebuie să semnifice un angajament curent, nu extraordinar, survenit în baza unei obligațiuni contractuale prin furnizarea unei valori, fie sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, care solicită de la cel obligat să efectueze una sau mai multe plăți sub formă de active (inclusiv monetare) sau servicii, la un moment (momente) dat în viitor; aceste plăți vor fi deduse din suma principalului și/sau dobânzilor aferente contractului. Vor fi considerate drept datorii prejudiciile achitate rezultate în urma neonorării unor plăți prevăzute de obligațiunile contractuale de stingere a datorii. Neachitarea unor plăți aferente unor angajamente care, conform acestei definiții, nu se consideră datorii (de exemplu, achitarea la momentul livrării) nu va duce la creșterea datoriei.

definiție creditele standarde de import, definite ca obligațiuni care apar în legătură cu acordarea directă, în activitatea comercială obișnuită, a creditului de la un furnizor la un cumpărător, adică când plata pentru bunuri și servicii este efectuată la un moment care diferă de momentul schimbării dreptului de proprietate asupra acestor bunuri și servicii. Aranjamentele standarde de creditare a importului cuprinse de această excludere sunt auto-amortizabile; ele conțin limite specificate din timp pentru sumele incluse și perioadele de efectuare a plăților; ele nu presupun emiterea de valori mobiliare. Datoria externă este definită prin locul de reședință a creditorului.

11. În contextul programului **garantarea** unei datorii apare din orice angajament legal explicit al guvernului general sau al BNM, sau a oricărei alte instituții ce acționează din numele guvernului general de a deservi o astfel de datorie în cazul neachitării din partea beneficiarului (cu referință atât la plățile în numerar, cât și la cele în natură), sau din orice obligațiune legală sau contractuală implicită de finanțare parțială sau integrală a unui deficit de mijloace a părții ce a luat împrumutul. Ca rezultat, recreditarea din partea creditorilor externi a întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte este tratată ca garanție publică (și care, prin urmare, în contextul programului se va monitoriza explicit ca indicator ce se află mai sus de linia deficitului). Pe de altă parte, recreditarea sectorului privat din contul creditorilor externi prin intermediul băncilor comerciale – creditele fiind asigurate cu gaj, băncile comerciale asumându-și în mod explicit riscurile de creditare legate de debitorii finali – este tratată ca datorie contingentă.

12. În contextul programului **arieratele la plata datoriei externe** vor include toate angajamentele de deservire a datoriei ce au expirat (se au în vedere plățile de rambursare a sumei principale a împrumutului sau de achitare a dobânzii, luându-se în considerare perioadele de grație din contract) care apar în legătura cu orice datorie contractată, garantată sau asumată de guvernul central sau de BNM, sau de orice altă instituție care acționează din numele guvernului central. **Plafonul privind arieratele noi la plățile externe** va fi aplicat permanent, pe întreaga durată a programului. Plafonul nu se va aplica față de arieratele la plata datoriei externe care vor rezulta din renegocierea datoriei externe cu creditorii externi, inclusiv cu creditorii Clubului de la Paris; și, în mod specific, față de arieratele la plățile externe în cazul în care creditorul este de acord cu stoparea plăților pe parcursul negocierilor.

13. **Cheltuielile de personal ale guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor bugetare salariale ale angajaților din sectorul public, conform clasificării bugetare economice, inclusiv, contribuțiile angajatorilor la fondul de pensii și alte contribuții de asigurări sociale de stat, sau alte genuri de remunerare (premii etc.). Cheltuielile de personal ale guvernului general se definesc în același mod ca și cheltuielile curente raportate la categoria „Salarii” în bugetul guvernului general, potrivit clasificării pe programe a bugetului anual, cu excepția salariilor

angajaților întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și angajaților instituțiilor medicale achitate din Fondul de Asigurări Obligatorii de Asistență Medicală (FAOAM).⁵

14. **Cheltuielile sociale prioritare ale bugetului guvernului general** se definesc ca suma cheltuielilor esențiale periodice, inclusiv plăți sub formă de ajutoare de șomaj și pensii⁶, din contul Bugetului de Asigurări Sociale de Stat (BASS, 9008/00286), ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială, 9015/00320), ajutorul pentru perioada rece a anului (9015/00322) achitate din contul bugetului guvernului central, precum și 94 la sută din cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM.

15. În contextul programului **arieratele la cheltuielile interne** ale guvernului general sunt definite ca obligațiuni de plată ce nu mai pot fi contestate (în cadrul sau în afara organelor judecătorești), termenul de achitare a cărora a expirat și care au devenit plăți restante. Acestea pot să apară la orice articol de cheltuieli, inclusiv deservirea datoriei, salarii, pensii, achitarea consumului de energie sau plata pentru bunuri și servicii.

Datoriile restante sunt datoriile formate prin neachitarea obligațiunilor, care au un termen de plată stabilit, atunci când plata efectivă nu a fost efectuată până la expirarea termenului respectiv. În cazurile când contractul nu prevede un termen-limită de plată a creanțelor acestea vor fi calculate în conformitate cu prevederile Articolului 80, alineatul (2) al Legii cu privire la finanțele publice și responsabilitatea bugetar-fiscală. Termenul indicat în contract, pe parcursul căruia persoanele fizice sau juridice urmează să-și onoreze obligațiunile față de o instituție publică, nu va depăși 30 zile din data primirii mijloacelor bănești pe contul de decontare (cu excepția lucrărilor de construcții și reparații capitale).

Determinarea și raportarea creanțelor și datoriilor creditoare (arieratelor) se va face în baza Regulamentului privind Modul de determinare și raportare a creanțelor cu termen expirat și datoriilor cu termen de achitare expirat aprobat prin Ordinul ministrului finanțelor nr. 121 din 14 septembrie 2016.

Arieratele acumulate reciproc între bugetul de stat, bugetele guvernelor locale, bugetul asigurărilor sociale de stat și fondurile de asigurare obligatorie de asistență medicală nu se includ în plafonul privind arieratele aferente cheltuielilor bugetului guvernului general.

16. **Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor de către guvern și executarea plăților în numele prestatorilor de servicii comunale și altor companii.** Programul prevede o

---

⁵ La calculul cheltuielilor totale de personal ale guvernului general, vor fi utilizate următoarele conturi ale guvernului central, local, și ale fondurilor speciale din sistemul trezorerial al Ministerului Finanțelor: categoria 210000 Cheltuieli de Personal.

⁶ Pensiiile includ următoarele subprograme și activități: 9004 - cu activitățile 00258-00266, 0077, 00298; 9005 - cu activitatea 00360 și 9010 - cu activitatea 00253.

permanentă plafonare la zero a asimilării de către sectorul public a unor pierderi sau obligațiuni din afara sectorului bugetar. Asimilarea pierderilor sau obligațiunilor este definită ca achitarea directă de către guvern a pierderilor și obligațiunilor altor părți, sau acoperirea pierderilor sau obligațiunilor prin alte tranzacții, cum ar fi acumularea stocului devierilor financiare ale companiilor prestatoare de servicii comunale, operațiuni swap ce prevăd achitarea datoriilor prin contribuții de capital sau scutirea de la plata impozitelor sau altor plăți către stat.

E. Mecanismul de consultare cu privire la inflație

17. Politica monetară va trebui să respecte țintele trimestriale privind inflația (conform datelor cu privire la indicele prețurilor de consum (IPC) publicate de Biroul Național de Statistică al Republicii Moldova), stabilite în limitele benzilor de toleranță. Banda îngustă este stabilită în intervalul de +/- 1 punct procentual de la punctul central. Iar banda mai largă este stabilită în intervalul de +/- 2 puncte procentuale de la punctul central. În cazul devierilor de la benzile de toleranță se vor impune consultări cu experții FMI sau cu Consiliul de Directorii Executivi al FMI, care se vor axa pe: (i) evaluarea amplă a politicii monetare promovate și a respectării condițiilor programului susținut de FMI și (ii) cauzele devierilor de la parametrii programați, ținând cont de factorii compensatori și acțiunile de remediere propuse, după necesitate.

În cazurile când rata anuală (calculată pe 12 luni) a inflației va depăși limitele benzii înguste stabilite pentru finele fiecărui trimestru, după cum este arătat în Tabelul nr. 1, BNM va iniția consultări cu colaboratorii FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare. În cazurile când rata anuală efectivă a inflației va depăși limitele benzii largi stabilite pentru finele fiecărui trimestru (v. tabelul de mai jos), autoritățile se vor consulta cu Consiliul de Directori Executivi al FMI referitor la cauzele devierii și sugestiile privind acțiunile de politici necesare, înainte de fi solicitate finanțări suplimentare în contextul mecanismului ECF/EFF.

Benzile consultative privind inflația					
	2016				2017
	decembrie	martie	iunie	septembrie	decembrie
	țintă	țintă indicativă	țintă	țintă indicativă	țintă
Banda largă (plafon)	5,5	5,7	6,4	6,6	6,7
Banda îngustă (plafon)	4,5	4,7	5,4	5,6	5,7
Efectiv / <i>Punctul de centru</i>	3,5	3,7	4,4	4,6	4,7
Banda îngustă (prag)	2,5	2,7	3,4	3,6	3,7
Banda largă (prag)	1,5	1,7	2,4	2,6	2,7

F. Ajustori

18. **Ajustorii** stabiliți în acest Memorandum se vor aplica pentru a evalua respectarea țintelor cantitative din program începând cu sfârșitul lunii decembrie 2016.
19. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi majorat cu suma mijloacelor în numerar utilizate pentru menținerea stabilității sectorului financiar-bancar sau va fi majorat cu valoarea nominală a valorilor mobiliare de stat emise pentru același scop.
20. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în sus – adică ținta privind deficitul bugetar va fi majorată – cu:
- decalajul dintre volumul total al granturilor Comisiei Europene pentru susținerea bugetului efectiv debursate și cele programate. Ajustarea în sus pentru anul 2016 se plafonează la suma echivalentă cu 220 milioane lei, calculată la ratele de schimb de program; și
  - volumul arieratelor la cheltuielile interne stinse în momentul disponibilității unui volum mai mare de suport bugetar extern, decât a fost programat. Pentru anul 2016, suportul bugetar extern programat este egal cu suma echivalentă a 3133 milioane lei, calculată la ratele de schimb de program.
21. **Plafonul deficitului total de casă augmentat** al bugetului guvernului general va fi ajustat în jos – adică deficitul bugetar augmentat va fi înăsprit – cu decalajul dintre volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte efectiv debursat și volumul programat. Volumul total al mijloacelor de recreditare acordate de creditorii externi întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte⁷ este indicat în tabelul de mai jos.

Volumul programat al recreditării întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte și ajustarea deficitului bugetar augmentat

	2016	2017 – cumulativ			
		Tr. I	Tr. II	Tr. III	Tr. IV
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte (suma programată, mil. dolari S.U.A.)	19,9	7,6	15,1	22,7	30,2
Ajustarea maximă în jos a deficitului total de casă augmentat al bugetului guvernului general (mil. lei) 1/	394,4	150,1	300,1	450,2	600,3

Notă: 1/ Ajustările sunt evaluate la rata de schimb de program.

⁷ Întreprinderile de stat și cele în care statul are parte explicit incluse în acest deficit augmentat sunt: Termoelectrica, Moldelectrica, Calea Ferată a Moldovei și CET-NORD.

22. Nivelul minim al **RIN ale BNM** va fi redus, reieșind din insuficiența granturilor oficiale externe, plafonată până la suma echivalentă cu 10 milioane euro, calculată la ratele de schimb de program.

G. Cerințele de raportare

23. **Datele macroeconomice** necesare pentru evaluarea respectării criteriilor de performanță, țintelor indicative și indicatorilor de bază vor fi oferite personalului Fondului, incluzând datele specificate în prezentul memorandum, cele din Tabelul 2, și altele, după caz. Autoritățile vor prezenta cu promptitudine colaboratorilor Fondului orice modificări de date.

Tabelul 1. Moldova: Criteriile de performanță cantitativă, ianuarie-decembrie 2017

(Cumulativ de la începutul anului calendaristic; milioane lei, dacă nu este specificat altfel)

	2016		2017		
	decembrie	martie ^{2/}	iunie	septembrie ^{2/}	decembrie ^{2/}
1. Criterii de performanță cantitative					
Plafonul privind deficitul de casă augmentat al guvernului general	4668	1766	3525	5485	5513
<i>Dintre care: recreditarea întreprinderilor de stat în baza acordurilor semnate cu creditorii externi</i>	396	302	603	905	1207
Pragul rezervelor internaționale nete ale BNM (stoc, milioane dolari SUA) ^{1/}	1833	1798	1813	2045	2304
2. Criterii de performanță permanente					
Plafon pentru acumularea datoriilor la plățile externe (milioane dolari SUA)	0	0	0	0	0
Plafonul privind absorbția de către guvern a pierderilor sau obligațiunilor și la executarea plăților în numele prestatorilor de utilități publice și altor companii	0	0	0	0	0
3. Ținte indicative					
Plafonul privind stocul arieratelor interne acumulate ale guvernului	466	383	300	150	0
Plafon pentru fondul de salarizare al guvernului general	11323	2674	6003	8720	11924
Pragul cheltuielilor prioritare în domeniul social ale guvernului general	16182	3729	7873	12077	17230
4. Benzile consultative privind inflația					
Banda largă (plafon)	5,5	5,7	6,4	6,6	6,7
Banda îngustă (plafon)	4,5	4,7	5,4	5,6	5,7
Efectiv / Punctul de centru	3,5	3,7	4,4	4,6	4,7
Banda îngustă (prag)	2,5	2,7	3,4	3,6	3,7
Banda largă (prag)	1,5	1,7	2,4	2,6	2,7

^{1/} Țintele privind rezervele internaționale nete sunt stabilite la rata de schimb a programului de 19,86 lei pentru un dolar S.U.A., la situația din 30 iunie, 2016.^{2/} Ținte indicative.

Tabelul 2. Moldova: Datele raportate personalului FMI

Datele	Periodicitatea
Parametrii bugetari (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor)	
Operațiunile bugetului guvernului general: veniturile, cheltuielile și finanțarea (clasificarea funcțională și economică)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Fondul de retribuire a muncii al guvernului general, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, bugetul de asigurări sociale de stat (BASS), fondul de asigurări obligatorii de asistență medicală (FAOAM)) și categorii funcționale	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Numărul de poziții (posturi) și numărul de angajați (unități) în sectorul bugetar, pe fiecare nivel de buget (bugetul de stat, BASS, FAOAM) și categorii funcționale	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Cheltuielile pentru asistență socială, inclusiv: plățile sub formă de ajutoare de șomaj și pensii din contul BASS, ajutorul social (acordat în cadrul programului de asistență socială), ajutorul pentru perioada rece a anului achitate din contul bugetului guvernului central, precum și cheltuielile pentru ocrotirea sănătății finanțate din fondul de bază al FAOAM	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria internă	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Arieratele interne	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea întreprinderilor de stat și a celor în care statul are parte pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Recreditarea prin intermediul băncilor comerciale pe tipuri de proiecte de recreditare și pe creditori externi (inclusiv debursări și plăți)	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Parametrii monetari (statistica prezentată de BNM)	
Sinteza monetară a BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Sinteza monetară a sistemului bancar	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni
Cererile nete de plăți față de guvernul general (ale BNM și ale băncilor comerciale)	Săptămânal, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei săptămâni

Tablelul 2. Moldova: Datele raportate personalului FMI (continuare)

Datele	Periodicitatea
Indicatorii financiari ai băncilor comerciale, inclusiv bilanțurile contabile, declarațiile de venit, indicatorii de reglementare bancară, datele privind capitalul, lichiditatea, credite și depozite (Departamentul Supraveghere Bancară al BNM)	Lunar, nu mai târziu de patru săptămâni de la finele fiecărei luni
Tranzacțiile pe piața valutară (datele BNM)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Fluxurile valutare de numerar ale BNM	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni
Statistica pieței valutare (volumul vânzărilor, intervențiile BNM, ratele de schimb)	Zilnic, nu mai târziu de 12 ore de la finele zilei
Operațiunile de sterilizare efectuate de BNM	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Tranzacțiile de pe piața interbancară (volumul, ratele medii)	Săptămânal, nu mai târziu de o săptămână de la finele fiecărei săptămâni
Balanța de plăți (statistica prezentată de BNM)	
Statistica contului curent, capital și financiar	Un trimestru după finele trimestrului precedent
Transferurile persoanelor fizice de peste hotare prin intermediul sistemului bancar	Lunar, nu mai târziu de șase săptămâni de la finele fiecărei luni
Datoria externă (statistica prezentată de Ministerul Finanțelor și BNM)	
Informația vizând toate împrumuturile externe noi contractate de guvernul general sau garantate de guvern.	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Totalul deservirii datoriei publice și datoriei sectorului privat garantate de stat: sumele scadente și sumele real achitate, pe fiecare creditor în parte	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Debursarea granturilor și creditelor pe sectoarele recipiente (de stat/local/întreprinderile de stat și cele în care statul are parte) și pe fiecare creditor în parte	Lunar, nu mai târziu de trei săptămâni de la finele fiecărei luni
Alte date statistice (prezentate de Biroul Național de Statistică)	
Indicele prețurilor de consum (general)	Lunar, nu mai târziu de două săptămâni de la finele fiecărei luni.
Conturile naționale, pe fiecare sector de producere, în termeni nominali și reali	Trimestrial, nu mai târziu de trei luni de la finele fiecărui trimestru
Statistica vizând exportul și importul, cu indicarea valorii, volumului și unităților de referință, pe principalele categorii de mărfuri și țări	Lunar, nu mai târziu de două luni de la finele fiecărei luni